GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

№ 34. *Sâmbătă, 14 (26) Februariu.* **1887.**

Brașovŭ, 13 Februariu 1887.

Delegațiunile austro-ungare suntŭ convocate pe ḍiua de I-a Martie, ér Reichstagulŭ germanŭ pe ḍiua de 3 Martie a. c. Graba acestei conchiămărĭ se motivézŭ și de-o parte și de alta cu necesitatea de a se încuviința mijlócele bănescĭ pentru a pune respectivele imperii în starea de apĕrare „recerută“.

Conchemarea așa de pripită a Reichstagului germanŭ a produsŭ o straniă impresiune în Germania, unde și așa spiritele suntŭ câtŭ se póte de agitate și neliniștite din causa situațiunei generale amenințătóre. Până peste 8 ḍile, când va avé sĕ se întrunéscă noulŭ parlamentŭ în Berlinŭ, nicĭ alegerile suplementare nu vorŭ fi terminate. Principele Bismarck pare a fi însĕ mulțămitŭ cu maioritatea ce-o are și arde de nerăbdare de a'șĭ vedé adunatŭ Reichstagulŭ — căcĭ acum se va puté numì Reichstagulŭ lui.

Se constată adecă, că isbênda cancelarului germanŭ la alegerĭ este mai mare decâtŭ se putea admite după primele buletine electorale. Tóte partidele opozițiunale au suferitŭ perderĭ, în urmă au fostŭ bătuțĭ chiar și socialŭ-democrații în mai multe cercurĭ din regatulŭ Saxoniei.

Principele Bismarck e dér stăpânŭ peste Reichstag. Cumcă acésta nu va aduce nicĭ unŭ bine viitórei desvoltărĭ a parlamentarismului în Germania o sémte fiă-ce omŭ cugetătorŭ și cunoscĕtorŭ de împrejurărĭ. Dér nu cestiunea interióră a Germanilorŭ este care preocupă aḍĭ lumea politică și diplomatică din statele europene, ci o preocupă eventualele urmărĭ, ce le póte avé resultatulŭ alegerilorŭ din urmă asupra situațiunei esterióre.

In Germania tóte s'au concentratŭ acum în mâna unui singurŭ omŭ, dela care, după importanța ce-o are imperiulŭ ce-lŭ conduce, depinde aḍĭ pacea lumei.

Celebrulŭ bărbatŭ de statŭ financiarŭ, senatorulŭ Jules Simon, constatândŭ în ḍiarulŭ „Matin“, că poporulŭ germanŭ ca și celŭ francesŭ doresce în realitate susținerea păcii, ḍice:

„In asemenĭ împrejurărĭ trebue sĕ ne întrebămŭ: Cine póte țĕrì patru milióne de soldațĭ în luptă pe viĕță pe mórte? Cum se póte ca atâțĭ ómenĭ, carĭ suntŭ unițĭ în voința de a susținé pacea, sĕ fiă dușĭ la peire și la mórte de unŭ singurŭ omŭ și cum s'ar potrivì acésta subjugare cumplită a omenimei cu timpulŭ de față, când omenimea se laudă, că e stăpână peste destinele sale? Două popóre marĭ, fórte puternice, fórte inteligente și fórte civilisate se vorŭ întreba mâne după alegerĭ: „Ce va face elŭ?“ Aicĭ, o filosofilorŭ, ne-au adusŭ victoriile vóstre și geniulŭ vostru!“

Ei bine, acestŭ unicŭ omŭ pare a se îngrozi însușĭ de consecințele necalculabile ale puterii sale, căcĭ unulŭ din organele sale oficióse, „Post“ din Berlinŭ, se încércă a liniști lumea, ḍicêndŭ că conflictulŭ germano-francesŭ, acum după alegerĭ, nu se mai póte privi ca iminentŭ. Deși — adauge numitulŭ ḍiarŭ — nu suntŭ încă semne sigure că lucrurile se vorŭ întórce spre pace, totușĭ se póte constata că pericululŭ nu s'a mărítŭ.

Mai susținŭ foile bismarckiane, că isbênda guvernului germanŭ la alegerĭ a băgatŭ frică în Francesĭ și astfelŭ a delăturatŭ periculului unui atacŭ din partea Franciei. In realitate Francia nu se teme, dér se feresce de a provoca și este hotărîtă sĕ nu atace ea mai întâiu.

In ceea ce privesce limbagiulŭ foilorŭ rusescĭ oficióse, carĭ au declaratŭ în timpulŭ din urmă, că Rusia nu-șĭ póte absorbi atențiunea cu cestiunea bulgară, ci trebue sĕ se ocupe mai multŭ de relațiunile dintre Germania și Francia, căcĭ este interesată la susținerea Franciei ca putere mare în interesulŭ echilibrului europénŭ, „Post“ ḍice, că prin aceste declarațiunĭ Rusia ar voi numai sĕ'șĭ acopere retragerea sa în cestiunea bulgară.

Totodată asigură „Post“, că Germania nu se gândesce a viola neutralitatea Belgiei și a Elveției și că nu va începe nicĭodată unŭ rĕsboiu violândŭ tractatele europene.

Ḍiarele englese, carĭ suntŭ îngrijate de neutralitatea țĕrilorŭ amintite, se ocupă acum și de România. „Daily News“ află din Bucurescĭ că ambasadorulŭ rusescŭ Hitrovo ar fi adresatŭ guvernului românŭ o notă cu întrebarea, că de ce face înarmărĭ așa marĭ. Guvernulŭ românŭ se fi rĕspunsŭ, că într'unŭ timpŭ, când tótă Europa se arméză, trebue sĕ ia mĕsurĭ spre a împedeca ca România sĕ nu devină érășĭ teatru de rĕsboiu; țéra trebue sĕ fiă pusă dér în posițiă de a-șĭ apĕra în casŭ de lipsă neutralitatea cu puterea armelorŭ.

Ḍiarele oficióse din Bucurescĭ desmintŭ faima acésta privitóre la nota ruséscă și ea nicĭ nu póte avé altŭ înțelesŭ decâtŭ că lumea se preocupă de viitórea atitudine a României în casulŭ unui eventualŭ conflictŭ europeanŭ.

Așa stau lucrurile aḍĭ. Ce va aduce ḍiua de mâne este tocmai așa de nesigurŭ, precâtŭ e de nesigură iubirea de pace a principelui Bismarck.

Desbaterea bugetului cultelorŭ și instrucțiunei.

Secretarulŭ de statŭ *Berzeviczy* ḍice, că îndată ce mijlócele materiale vorŭ permite, se va face mai multŭ și pentru facultatea filosofică. Se vorŭ înființa cu timpulŭ seminarie. Ce privesce veniturile asistențilorŭ la facultatea de medicină, la noi se plătesce cu 1 fl. 5 cr. ora, ér în Berlinŭ cu 42 mărcĭ. Ce privesce înființarea unei a treia universitățĭ, negreșitŭ se póte face începutulŭ cu înființarea unei facultățĭ de medicină, dér n'ar fi cu cale sĕ ne întórcemŭ la sistemulŭ facultăților în diferite localitățĭ, când Franța a rupt'o cu acestŭ sistemŭ. (Hoitsy îșĭ retrage moțiunea.)

Petru *Dobranszky* vorbesce de neajunsurile dela Politechnic. La 1871 era unŭ decanŭ, care ținé pentru elŭ taxele de esamenŭ, ce se cuveneau profesorilorŭ. Statutulŭ riguróselorŭ era atâtŭ de neumanŭ, încâtŭ a isgonitŭ în massă tinerii în streinătate. Mai nainte erau trei riguróse la unŭ cursŭ de 5 anĭ, acum suntŭ două riguróse la unŭ cursŭ de 4 anĭ. Diplomele ce se dau în Zürich studențilorŭ ungurĭ după unŭ cursŭ de 3 și jumĕtate anĭ, nu au aceeașĭ valóre cu diplomele ce le primescŭ Elvețienii. Căcĭ dela Elvețienĭ se mai cere și unŭ esamenŭ de statŭ și o praxă îndelungată, ér când li se dau Ungurilorŭ diplomele, li se ḍice: asta-i bună destulŭ pentru Orientŭ. La ocuparea catedrelorŭ au datŭ mĕsura nu atâtŭ calificațiunea, câtŭ alte considerațiunĭ. Au fostŭ profesorĭ, carĭ n'au ținutŭ cursurĭ, și cu tóte astea unŭ profesorŭ a primitŭ 300 fl. adausŭ. Rectorulŭ a nostrificatŭ, contra prescrierei, atestatulŭ de absolvare din Dresda alŭ vĕrului sĕu. Chiriă se plătea lui Nagel pentru localŭ 48.000 fl., pe când se putea găsi cu 30—32,000 fl. (Strigărĭ în stânga estremă: Nagel a fostŭ corteșŭ mare! Ilaritate.) Din grădina politechnicului s'a făcutŭ o vilă pentru rectorŭ. Servitorii institutului, carĭ erau meseriașĭ, au mobilatŭ o vilă în Gödölö și au lucratŭ într'o viiă totŭ acolo. Funcționarii politechnicului iau taxe pré marĭ. Intreprinḍĕtorului construirei edificiului i s'a datŭ cauțiunea îndĕrĕtŭ, pe când bârnele erau putrede și intregulŭ alŭ doilea catŭ a trebuitŭ sprijinitŭ. Unŭ profesorŭ de chimiă, care are 6—8 ascultătorĭ, e încungiuratŭ de 5 servitorĭ, unŭ laborantŭ önologicŭ, unŭ servitorŭ de casă și doi servitorĭ de bibliotecă, și prăpădesce enormŭ materialŭ chemicalŭ pe cheltuiala țĕrii. Oratorulŭ cere sĕ se facă o anchetă.

Ministrulŭ *Trefort* ḍice că abusurĭ s'au întêmplatŭ sub ministru de instrucțiune Pauler, prin urmare sĕ le fi arătatŭ atuncĭ. Respinge acusările.

Secr. de statŭ *Berzeviczy* spune, că întreprinḍĕtorulŭ a promisŭ sĕ ia asupră-șĭ o parte din daună. Bârnele au fostŭ putrede înăuntru, dér atuncĭ nu s'a pututŭ constata. Catedra pentru statistică și geografiă comercială s'a desființatŭ, fiindŭ că de anĭ n'a fostŭ nicĭ unŭ ascultătorŭ. Ce privesce profesorulŭ de chimiă, elŭ are două laboratorii și e și bibliotecarŭ, decĭ îi trebue servitorĭ.

Stefanŭ *Rakovszky*, rĕspunḍêndŭ în cestiune personală deputatului Semnecz, laudă francmasoneria, alŭ cărei membru e și care propagă iubirea de ómenĭ.

In ședința dela 18 Februariu luà cuvêntulŭ celŭ dintêiu:

Otto *Herman*, care ḍice că profesorii de agricultură trebue sĕ mérgă în streinătate ca sĕ se cultive. E vorba sĕ se înființeze o scolă superióră agricolă după modelulŭ celei din Viena. Dér e mai bine sĕ se întocméscă secția economică și de sciințele naturale dela politechnică pentru instrucțiunea superióră specială agricolă.

Carol *Nendtvich* ḍice că banii de colegii sĕ nu se împartă deopotrivă între profesorii politechnicului, ci în raportŭ cu colegiele și cu auditorii. Rectorulŭ sĕ se alégă pe rêndŭ dela diferitele facultățĭ, ca sĕ nu se dea preferință numai unei specialitățĭ. Dobranszky a fostŭ înlăturatŭ pe nedreptŭ dela politechnicŭ, deși era unŭ profesorŭ distinsŭ. (Gabriel Ugron: N'avea ascultătorĭ!) Dér Szily a avutŭ?

Ministrulŭ *Trefort* ḍice că lefurile profesorilorŭ nu se potŭ îmbunătăți, nepermițêndŭ nicĭ starea financiară nicĭ orizontulŭ politicŭ ce ni se deschide. Rectoratulŭ póte fi organisatŭ orĭcum, profesorii sĕ-șĭ facă numai datoria. Dobranszki a trebuitŭ sĕ fiă înlăturatŭ, décă nu voiamŭ sĕ provocămŭ încurcăturĭ și scandalurĭ. Și apoi amŭ procedatŭ umanŭ, căcĭ are o bună pensiune.

Secr. de statŭ *Berzeviczy* ḍice, că aḍĭ se ducŭ în strĕinătate mai puținĭ tehnicĭ ca orĭ și când, și se ducŭ numai cei mai slabĭ. Cei ce vinŭ din străinătate se esaminézŭ și numai décă se constată, că corĕspundŭ sistemului de esaminare de aci, li se nostrifică diplomele. Ce privesce împărțirea taxelorŭ de esaminare, jumătate i se cuvine decanului, care presidézŭ astfelŭ de esamine. Profesorulŭ Szily acum are auditorĭ. Diploma nepotului sĕu i-a fostŭ nostrificată după ce s'a supusŭ esamenului cerutŭ. Și apoi elŭ a fostŭ stipendistŭ alŭ statului în strĕinătate.

Ignaz *Helfi* ḍice că aḍĭ, când sciințele naturale și industria fabricelorŭ facŭ progrese marĭ, sistemulŭ actualŭ de instrucțiune în scólele medii și reale cresce numai jumĕtățĭ de ómenĭ. Aḍĭ e sistemulŭ uitării. Tinerii uită în gimnasiu ce au învĕțatŭ în scólele elementare. Ministrulŭ s'a plânsŭ în anulŭ trecutŭ, într'o scrisóre a sa, asupra „*Febris gymnasialis nervosa et stupida.*“ Sistemulŭ de aḍĭ trebue reformatŭ radicalŭ. Oratorulŭ istorisesce organisarea instrucțiunei în scólele medii din Norvegia, care în curêndŭ va servi ca modelŭ tuturorŭ scólelorŭ din Germania. Scolarii suntŭ prea încărcațĭ, căcĭ sĕ se țină sémă că scolarulŭ afară de órele de scólă trebue sĕ petrécă câteva óre și la masa sa de scrisŭ, și apoi fiecare profesorŭ socotesce obiectulŭ sĕu de celŭ mai putenicŭ. De sănătatea scolarului nu se ține nicĭ o sémă. Oratorulŭ aprețiază înalta valóre a culturei germane, dér spiritulŭ acesteia stă în celŭ mai mare contrastŭ cu spiritulŭ maghiarŭ. Limbile clasice sĕ nu se elimineze din scólele medii, ci numai sĕ se propună în mai mică mĕsură. Limba grécă sĕ se instrueze facultativŭ, din contră cea germană și francesă sĕ fiă obligătóre deja în cele dintêiu clase și ar fi fórte de doritŭ sĕ se propună și o limbă slavă. Recomandă ministrului sĕ se ocupe cu acéstă cestiune și sĕ arate altădată și activitatea consiliului instrucțiunei. (Aprobărĭ în stânga estremă.)

(Va urma).

Mocsary către alegĕtorii sĕi.

Publicămŭ aḍĭ în întregulŭ ei scrisórea d-lui Mocsary asupra căreia vomŭ revenì:

Către cetățenii alegĕtorĭ ai orașului Halas.

Onorațĭ concetățenĭ! Vĕ este cunoscutŭ fără îndoélă, că partida independentă și dela 1848 în conferința sa ținută în 15 Februarie a. c. a desaprobatŭ

printr'o decisiune acea „direcţiune politică«, ce o urmărescŭ eu în cestiunea naţionalităţilorŭ, pre care am manifestat'o în discursulŭ meu ţinutŭ în dietă în ḑiua susŭ amintită; sciţĭ asemenea, că eu în urma acestei decisiunĭ a partidei am eşitŭ din clubulŭ partidei.

Imĭ ţinŭ de datoriă a anunţa acestŭ faptŭ onoraţilorŭ mei alegĕtorĭ la rĕndulŭ meu, ţinŭ acésta de necesarŭ cu atâtŭ mai vîrtosŭ, cu câtŭ în decisiunea partidei independente şi dela 48 se cuprinde şi acea afirmare, că punctulŭ de vedere dela care am pornitŭ în discursulŭ meu dela 15 Februarie „stă în contraḑicere diametrulŭ opuse cu programa şi cu nisuinţele partidei« Trebue prin urmare sĕ aducŭ lumină asupra acestei afirmărĭ, pentru ca onoraţii mei alegĕtorĭ sĕ se convingă despre aceea: că óre adevĕratŭ este, că deputatulŭ lorŭ a devenitŭ necredinciosŭ programului, pe care l'a mărturisitŭ ca alŭ sĕu, şi a promisŭ înaintea d-vóstre că-lŭ va susţiné.

Eu, onoraţĭ concetăţenĭ, în discursulŭ meu din urmă n'am trecutŭ nicĭ câtŭ unŭ firŭ de pĕrŭ peste părerile ce le-am desvoltatŭ în anulŭ trecutŭ în cestiunea naţionalităţilorŭ, ce le-am esprimatŭ în 1879 încă şi mai pronunţatŭ, ce le-am desfăşuratŭ înaintea d-vóstre, când m'aţĭ alesŭ pentru întâia óră, dér şi după aceea de repeţite orĭ, ce, în puterea convincţiunei mele neschimbate, am mărturisitŭ şi am propovĕduitŭ în scrisŭ şi prin graiu de 30 de anĭ încóce. Vederile mele n'au fostŭ secretŭ nicĭ pentru alegĕtorii mei, nicĭ pentru partida independentă şi delà 48 din dietă. Décă dér în cunoscinţa acestorŭ vederĭ totdéuna am fostŭ recunoscutŭ ca membru alŭ partidei, ba mai multŭ, am pututŭ fi în timpŭ de ḑece anĭ preşedintele şi prin urmare representantul partidei: atuncĭ, — décă nu vrémŭ sĕ admitemŭ, că partida de mai 'nainte n'a fostŭ în clarŭ cu postulatele posiţiunei sale de partidă — în adevĕrŭ nu se póte privi ca basată şi motivată acea afirmare cuprinsă în decisiunea ei desaprobătóre, după care punctulŭ de vedere, dela care am pornitŭ eu în memorata cuvĕntare stă în contraḑicere cu programa partidei şi încă în contraḑicere diametralŭ opusă.

Nu numai că nu stă în contraḑicere, dér este chiar unŭ eflusŭ naturalŭ alŭ acelui programŭ. Partida independentă de câte orĭ s'a adresatŭ cătră cetăţenĭ, totdéuna a declaratŭ, că faţă cu naţionalităţile doresce sĕ susţină postulatele echităţii şi ale egalităţii de dreptŭ; devisa libertăţii, egalităţii şi a frăţietăţii totdéuna a strălucitŭ lângă „independenţă« pe stégulŭ desfăşuratŭ alŭ partidei; şi acésta n'a fostŭ nicĭ-odată şi nu póte fi nicĭ aḑĭ vorbă góla, ci pretinde o aplicare practică. Egalitatea de dreptŭ pretinde, ca cetăţenii patriei sĕ nu fiă atacaţĭ şi sĕ nu fiă împiedecaţĭ în susţinerea şi desvoltarea limbei şi naţionalităţiĭ lorŭ, nicĭ de statulŭ maghiarŭ, nicĭ de societatea maghiară, pretinde mai departe, ca acele legĭ, carĭ au garantatŭ egalitatea de dreptŭ a naţionalităţilorŭ, în deosebĭ legea de naţionalitate dela 1868, care pórtă titlulŭ în „materiă de egală îndreptăţire a naţionalităţilorŭ« atâtŭ în privinţa literei, câtŭ şi în privinţa spiritului sĕ fiă păzite.

Dér, décă este în interesulŭ ţĕrei ca maghiarimea sĕ trăéscă în bună înţelegere cu celelalte naţionalităţĭ, atuncĭ mijlocirea acestei bune înţelegerĭ o pretinde cu deosebire punctulŭ de stare alŭ partidei independente şi dela 48. Décă voimŭ sĕ dobendimŭ independenţă patriei, numai aşa o putemŭ face, décă ne va succede a uni în acéstă stăruinţă pe toţĭ cetăţenii patriei. Işĭ póte omulŭ închipui acésta, când maghiarimea sĕ pune pe piciorŭ de rĕsboiu cu celelalte naţionalităţĭ? Scimŭ bine, că idea de statŭ unitarŭ austriacă forméză obiectulŭ unorŭ stăruinţe continue şi acum în anumite cercurĭ, şi scimŭ, cum pentru ajungerea acestui scopŭ au fostŭ folosite în contra nóstră desbinările dintre naţionalităţĭ. Ar fi o amăgire fatală de a spera, că — pitulându-ne sub aripele vulturului austriacŭ — vomŭ puté duce la capĕtŭ maghiarisarea tuturorŭ locuitorilorŭ ţĕrei, căcĭ pe când de o parte acésta nu este decâtŭ alergarea după utopiă nerealisabilă, de altă parte preţulŭ nu ar fi altulŭ decâtŭ sacrificarea independenţei patriei nóstre. De a păşi de o parte în contra stăruinţelorŭ pentru unitatea imperiului, ér de altă parte a ne lupta cu naţionalităţile din ţĕră, ar însemna, că amŭ ajunsŭ între două petrii de móră şi ne-amŭ espusŭ periculului de a fi de sigurŭ sdrobiţĭ.

Spre a lumina punctulŭ meu de vedere în cestiunea naţionalităţilorŭ şi procederea mea din urmă, mĭ am luatŭ voiă a vĕ înşira aceste pe scurtŭ, fiindŭ silitŭ a mĕ justifica înaintea alegĕtorilorŭ, a mĕ justifica contra acelei nebasate acusărĭ, ce a îndreptat'o asupra-mĭ partida independentă. Pe lângă stima nestrămutată ce o am cătră partidŭ, sunt silitŭ a spune, că nu eu am fostŭ acela, care am venitŭ în contra-ḑicere cu partida, ci memorata decisiune ne dovedesce că chiar şi bărbaţĭ stimabilĭ de principii potŭ sĕ fiă aduşĭ în contra-ḑicere de acelŭ fatalŭ curentŭ, care domnesce acum în patria nóstră faţă cu naţionalităţile.

Imĭ pare rĕu, că acea relaţiune internă, care m'a legatŭ pe mine în cursulŭ atâtorŭ lupte de membrii clubului partidei independente şi dela 48, s'a ruptŭ; îmĭ pare rĕu, că sunt împedecatŭ de a dedica împlinirea muncei mele modeste acelerŭ principii, serviţiului acelei partide, alŭ cureia aderentŭ neschimbatŭ rĕmânŭ, dér mai multŭ 'mĭ pare rĕu, că ceea ce s'a petrecutŭ în sînulŭ partidei va da locŭ acelei periculóse părerĭ în cercurile naţionalităţilorŭ, că întră dreptele lorŭ postulate şi între aspiraţiunile maghiarimei esistă unŭ conflictŭ ce nu se póte aplana.

Dér pe onoraţii mei alegĕtorĭ de sigurŭ, că i-a atinsŭ neplăcutŭ, că acela, care-i representă în dietă, a fostŭ obiectulŭ unorŭ atacurĭ atâtŭ de aspre. Fiă-mĭ iertatŭ a vorbi şi despre acésta câteva cuvinte:

D-lŭ ministru-preşedinte Tisza Kalman, rĕspunḑĕndŭ la discursulŭ meu, a ḑisŭ, că mĕ compătimesce pentru că am devenitŭ profetulŭ acelora, carĭ urĕscŭ rassa maghiară şi statulŭ maghiarŭ, mĕ compătimesce, pentru că pe stégulŭ a celorŭ ultraiştĭ, carĭ suntŭ duşmanii statului maghiarŭ, va fi scrisŭ numele meu.

Ei bine, décă ministru preşedinte s'a interesatŭ de aceea, că ce rĕsunetŭ au produsŭ anulŭ trecutŭ declaraţiunile mele, cu atenţiune puţinŭ mai mare, ar fi pututŭ sĕ constate dintr'ênsulŭ unŭ punctŭ fórte multŭ cumpĕnitorŭ. Eu totdéuna ḑicŭ, că de instituţiunĭ federalistice nicĭ vorbă nu póte fi, că supremaţia maghiarimei nu se póte trage la îndoélă şi legea de naţionalitate dela 1868 o privescŭ ca basă, pe care putemŭ încăpea unii cu alţii bine. Şi acei estremĭ, carĭ, după ministrulŭ-preşedinte, urăscŭ rassa maghiară şi statulŭ maghiarŭ, carĭ suntŭ inimicii acestuia, nu rĕspundŭ că: mulţămimŭ de asemenea amiciţiă, nouĕ ne trebue mai multŭ, ne trebue altceva, — ci cu bucuriă o spunŭ, că gata este pacea pe acéstă basă; sĕ 'nţelege numai aşa, ca legea sĕ fiă respectată.

Étă dér, că acésta dovedesce, că se póte vorbi şi cu acei estremĭ, că acele nisuinţe distrugĕtóre de statŭ şi duşmane statului nu suntŭ alta, decâtŭ chimeră, şi primulŭ-ministru numai de aceea le amintesce necurmatŭ, ca sĕ aibă pretextŭ a se gera, că ţine în frĕu pe duşmanii patriei. De altmintrelea d ministru-preşedinte, décă s'a ocupatŭ cu lucrurĭ, póte sĕ scie fórte bine, că nu numai aşa numiţii estremĭ au primitŭ cu bucuriă declaraţiunile mele, dér au făcut'o acésta tóte păturile naţionalităţilorŭ fără deosebire; ómenĭ a cărorŭ lealitate faţă cu statulŭ maghiarŭ este mai pe susŭ de orĭ ce îndoélă, pentru că fiă-căruia i-a căḑutŭ bine a auḑi cuvĕntulŭ echităţii şi alŭ dreptăţii din gura unui maghiarŭ. *Căcĭ dóră ministrulŭ-preşedinte până în timpurile cele mai nouĕ n'a sciutŭ sĕ vorbéscă altfelŭ despre naţionalităţĭ, decâtŭ numaĭ ca despre nisce duşmanĭ ai patriei.* De aceea, décă este aicĭ cineva de compătimitŭ, atuncĭ este de compătimitŭ numai Ungaria, pentru-că are unŭ ministru atotŭ-puternicŭ, care nu e capapilŭ a se ocupa seriosŭ cu una din cele mai grave cestiunĭ, ce interesézà naţiunea, care nu se sfiesce a vesti lumei, că ju mĕtate din locuitorii acestei ţĕrĭ suntŭ duşmanii statului.

Câtŭ pentru persóna mea, care am fostŭ hărţuitŭ de o parte a pressei, în contra acésta n'am modŭ de a mĕ apĕra. E durerosŭ, că ómenii pressei libere respectă aşa de puţinŭ libertatea pĕrerilorŭ. De acésta însĕ nu se póte înspăimânta unŭ bărbatŭ cu chiămare publică. Convicţiunea tare cuprinde în sine simţulŭ acelei datorii, după care omulŭ sĕ mărturiséscă şi sĕ nisuiéscă a realisa totŭ ceea ce crede, că este bunŭ. Şi nu m'a pututŭ reţiné nicĭ puţina mea sciinţă, pentru că dreptatea spusă cu voce tare îşĭ face drumŭ cu propria sa putere. Scopulŭ mĭ-a fostŭ, sĕ facŭ pe compatrioţiĭ mei sĕ se ocupe şi sĕ se gândéscă seriosŭ asupra cestiunei naţionalităţilorŭ, sĕ se gândéscă, décă bună este acea direcţiune de care se conducŭ aḑĭ ideile ómenilorŭ într'o cestiune de viéţă.

Intru câtŭ am speratŭ a ajunge acestŭ scopŭ, nu mĭ-a fostŭ iertatŭ a mĕ retrage dinaintea acelei neplăcerĭ, ce mĭ-am causat'o mie şi eventualŭ onoraţilorŭ mei alegĕtorĭ. Cu stimă patriotică

Budapesta, 20 Februariu 1887

Alŭ D-vostrĕ concetăţénŭ

Ludovicŭ Mocsary.
deputatŭ dietalŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Sub titlulŭ *România irredentă* anunţă ḑiarele din Peşta: Pe temeiulŭ decisiunei luate de judele de instrucţiune în afacerĭ de pressă, ministrulŭ de interne încă la începutulŭ anului trecutŭ a ordonatŭ confiscarea broşurei „Martirii Libertăţii« dela 1784 de Dr. I. C. Drăgescu, apărută în tipografia „Gazetei Săténului“ 1884, şi proclamaţiunea rĕsvrĕtitóre întitulată »Românilorŭ“, datată Bucurescĭ 18 Augustŭ 1885 şi subscrisă: comitetulŭ de iniţiativă alŭ Irredentei Române. Cu provocare la acéstă ordinaţiune, ministrulŭ de interne a datŭ acum o nouă ordinaţiune, în care ordonă autorităţilorŭ administrative, că décă cercetările lorŭ în acéstă afacere au avutŭ resultatŭ şi au confiscatŭ esemplare singuratice din numitele tipăriturĭ, aceste esemplare sĕ le trămită nemânatŭ la ministeriulŭ de interne pe lângă comitivă, ér celŭ multŭ în 15 ḑile sĕ raporteze despre starea lucrului.

—x—

In comisiunea administrativă a comitatului *Hunedóra* a raportatŭ inspectorulŭ şcolarŭ, că pe viitorŭ din consideraţiunĭ financiare nu se vorŭ mai spori nicĭ şcólele comunale, nicĭ şcólele de statŭ. Pentru anulŭ şcolarŭ curentŭ nu 'şĭ-au primitŭ subvenţiunile lorŭ nicĭ şcólele comunale, nicĭ cele de statŭ.

—x—

Conscrierea tinerilorŭ de 19 anĭ obligaţĭ la glóte a începutŭ deja în tótă ţéra. La posturĭ de oficerĭ la glóte nu potŭ reflecta aceştia şi de aceea nu li se vorŭ lua în considerare petiţiunile.

—x—

Medicii militarĭ în reservă şi acei elevĭ dela medicină, carĭ au servitŭ în armată ca voluntarĭ pe unŭ anŭ, au fostŭ deja încunosciinţaţĭ de comandele lorŭ militare, în ce spitale militare au sĕ se anunţe la serviciu în casŭ de mobilisare.

—x—

Ni se scrie, că *şcóla confesională* din *Mărgău* e închisă pe timpŭ nehotărîtŭ din causa bólei egiptene de ochĭ *trachoma*.

Manifestaţiunile grăniţerilorŭ.

(Urmarea subscrierilorŭ la adressa de aderare şi recunoscinţă cătră d-nii Dănilă Lica şi Gavrilă Manu,)

Dumitru Toaderŭ Bodiu, Leonŭ George Dumitrianu, Burduhosŭ, Nicolai Echimŭ Bodiu, Dumitru Vasile Burduhosŭ, Grigore Mihalca, Stefanŭ Bosbiciu, Ioanŭ Bosbiciu lui Filipŭ, Dumitru Nicolae Bosbiciu, Simionŭ Bosbiciu, Ionŭ Gafia Bosbiciu, Iosefŭ Buta a Varvari, Loginŭ Mureşianu, Costanu Busila, Ciforŭ Olariţi, Vasile Seni seniorŭ, Ioanŭ Pavelŭ Bosbiciu, Dumitru Pavelŭ Bos-

FOILETONU.

Dascălulŭ Sandu.

(Tipŭ pedagogicŭ.)

Nu cetise pe Dittes şi despre Rousseau nicĭ nu auḑise.

Cu tóte acestea dascălulŭ Sandu era bunŭ învĕţătorŭ şi mulţĭ băeţĭ procopsiţĭ au eşitŭ din mâna lui.

Nicĭ nu-i sta rĕu când se lăuda, că cutare domnŭ a învĕţatŭ la elŭ, că cutare advocatŭ a eşitŭ de sub varga lui, că celălaltŭ, care s'a făcutŭ protopopŭ, tótă procopséla a luat'o dela elŭ.

Astăḑĭ nu se mai laudă, căcĭ bietulŭ a muritŭ.

Bine că a muritŭ, căcĭ sĕrmanulŭ póte şĭ-ar fi amărîtŭ ḑilele, când ar fi statŭ de vorbă cu vr'unŭ „dascălŭ modernŭ,« carele, departe de a conduce băeţii pe căile pe care i-a condusŭ Sandu, speriă cu vorba, şi-ţĭ istorisesce numai despre Dittes, despre Rousseau, despre Disterweg, despre Helvetius şi despre »orbis pictus« alŭ lui Komenski. — Incolo... sănătate.

Era însuratŭ Sandu şi avé mulţĭ copii.

Nu erau tocmaĭ mulţĭ, căcĭ n'avea decâtŭ patru, cu tóte acestea erau destui pentru unŭ dascălŭ săracŭ, care îşĭ încassa leafa când putea séu, spunĕndŭ dreptŭ, când putea satulŭ sĕ i-o dea.

Bea câte puţinŭ bietulŭ Sandu, şi pentru aceea avea nume rĕu.

Era o nedreptate.

Bea şi popa, bea şi judele, bea şi cealaltă lume, cu tóte acestea satulŭ îlŭ ocăra, deşi mai desŭ erau chefuiţĭ judele şi popa decâtŭ Sandu.

Dér sciţĭ cum se întâmplă în lume; când omulŭ e săracŭ, e vai de capulŭ lui şi orĭ câtŭ de puţinŭ ar bea, tótă lumea îlŭ ia la ocară, pe când fruntaşilorŭ satului nimenea nu cutéză a le ḑice ceva.

»Elŭ este dascălŭ, sĕ nu bea,« grăia judele, şi totŭ astfelŭ grăia şi popa şi satulŭ întregŭ. „Sĕ mérgă cu esemplu bunŭ, ca nu cumva băeţii nostri sĕ iasă toţĭ beţivĭ,« ḑicea satulŭ, cu tóte acestea câţĭ băeţĭ au eşitŭ din mâna lui, nicĭ unulŭ nu s'a alesŭ cu darulŭ beţiei.

Este curiosŭ lucru crescerea copiilorŭ. Ar crede cineva, că din nisce părinţĭ bunĭ şi moralĭ, décă mergŭ la o şcólă bună, trebue sĕ iasă copii totŭ aşa de bunĭ ca şi părinţii lorŭ. O, décă ar fi astfelŭ! Din contră vedemŭ adesea, ba fórte adesea că multe din câte stau prin cărţĭ suntŭ adevĕratŭ numai nisce teorii, fără a se putea aplica la omŭ, aşa cum l'a lăsatŭ Dumneḑeu.

Suntŭ casurĭ... nu ḑicŭ nicĭ eu.., dér acelea.... nu suntŭ la dascălii noştri.

Lucrulŭ acesta, adecă ce ḑicea satu de dascălulŭ Sandu, nu l'am amintitŭ ca sĕ aducŭ vre-o umbră asupra lui; nu, Dómne feresce, şi décă cineva l'ar înţelege pe dosŭ, aşŭ fi purerea neîmpăcatŭ, că m'am hotărîtŭ sĕ scriu câte ceva din dăscălia lui Sandu, care şi mie mĭ-a fostŭ dascălŭ.

Acasă trăia şi elŭ cu nĕcazurile lui. Dér aceste lucrurĭ le dau uitării şi eu mĕ voiu ţiné strictŭ de partea aceea a lui Sandu, care 'lŭ făcea sĕ fiă dascălulŭ satului.

'Mĭ place sĕ-mĭ aducŭ aminte de elŭ. Nu sciu de ce-mĭ place: pentru că mĭ-a fostŭ şi mie dascălŭ, séu pentru că nu cunoscea numele pré multorŭ pedagogĭ marĭ. Orĭ ce ar fi fostŭ, e de puţină importanţă; este însĕ bine ca din când în când sĕ ridicămŭ vĕlulŭ trecutului şi sĕ lăsămŭ sĕ apară câte unŭ tipŭ din vechii noştri pedagogĭ.

Nicĭodată nu m'am simţitŭ atâtŭ de fericitŭ ca atuncĭ, când eram în classa ântéia la dascălulŭ Sandu, când învĕţamŭ cu fetele la unŭ locŭ dintr'unŭ abecedarŭ cu litere cirile, din catechismulŭ micŭ şi în cele din urmă din gura dascălului. Nu pentru că învĕţamŭ cu fetele la unŭ locŭ, simţiamŭ fericirea, ci pentru că atuncĭ nu sciamŭ altceva decâtŭ sĕ mergŭ la şcólă, sĕ ascultŭ ceea ce 'mĭ spunea dascălulŭ, sĕ mĕ 'ntorcŭ acasă la mama, şi sĕ'i spunŭ şi ei, ce am învĕţatŭ la şcólă.

Atâta aveam atuncĭ şi atâta era de ajunsŭ ca sĕ fiu fericitŭ.

'Mĭ aducŭ aminte cum am învĕţatŭ socotéla la dascălulŭ Sandu, şi 'i sunt recunoscĕtorŭ, că elŭ mĭ-a deschisŭ la începutŭ capulŭ, de a pututŭ încăpea în elŭ atâta, câtŭ am învĕţatŭ după aceea.

Dascălulŭ Sandu nĭ-a pusŭ pe fiecare, sĕ aducemŭ la şcólă câte 10 beţigaşe dela mătură, pe care trebuia

biciu, Iónŭ Burduhos Coltan, Seni Toaderŭ alui Grigore, Stefanŭ Anton Oniga, Ciforŭ Cochârla, Dumitru Oniga, Iónŭ Vartolomei Bohai, Vasele Bohai, Andreiu Mureşianu, Vasile Mureşianu, Vartolomei Mureşianu, Danile Sangeorzanŭ, Iónŭ Moisa Bosbiciu, Grigore Bosbiciu, Vasile Bosbiciu, George Bosbiciu, Gavrile Badiţia, Vasile Bădiţia, Ionŭ Badiţia, Dumitru Bădiţia, Manoile Rocano, Stefanŭ Ani, Nicolaie Davidŭ Ani, Vasile Ani, Iconu Burduhosŭ, Pavelŭ Linulŭ, Tanase Grivase, Stefanŭ Guşia, Grigore Guşia, Iónŭ Ani, Grigore Ani, Calamentŭ Mihalca, Burduhosŭ George lui Vasile, Stefanŭ Aculŭ, Toaderŭ Bodiu vantes., Vasile Bodiu, Simionŭ Linulŭ, Tanase Linulŭ, Toaderŭ Linulŭ, Ilisie Linulŭ, Toaderŭ Eremie, Tóderŭ Popŭ a popenilorŭ, Pantilimonŭ Jujanŭ, Iónŭ Spiridonŭ Jujanŭ, Teodorŭ Leni, Stefanŭ Ionŭ Seni, Maftei Ilovanŭ, Stefanŭ Bohai, Toaderŭ Moldovanŭ, Stefanŭ Moldovanŭ, Vasile Tirlişanu, Ionu Tanase Doboca, Mihaile Sangeorzanŭ, Ionică Singeorzanŭ, G. Grigore Sangeorzanŭ, Vasile Sangeorzanŭ, Dumitru Popŭ alui Ionŭ, Stefanŭ Popŭ alui Ionŭ, (prin Iacobŭ Ţĕranŭ, cantorŭ şi croitorŭ). George Popŭ alui Ionŭ, Dumitru Buzilă a Tomei, Manoile Doce, Stefanŭ Băieşŭ alui Ionică, Dumitru Băieşŭ, Vasile Băieşĭ, Ioanŭ Rebrianŭ, Ciforŭ Cârculŭ, Alesca Cârculŭ, Dumitru Băieşŭ lui George, Petre Recanŭ, George Doce, Toaderŭ Doce, Grainŭ Moldovanŭ, Grigore Roşĭ Gâţiulŭ, Pantilimonŭ Bohoi, Toaderŭ Morariu, Sidorŭ Burduhosŭ, Petre Hader, Ciforŭ Ciuta, Iacobŭ Ciuta surdulŭ, Iesefaculŭ alui Ilie. Stefanŭ Sirbulŭ, Trifonŭ Sirbulŭ, Mihaile Sirbulŭ, Nicolae Rotariu, Ilie Buta, Antonŭ Ilovanŭ, Ionŭ Crimulŭ lui Iacobŭ, Ciforŭ Tupcilŭ, Stefanŭ Buzila, Ioanŭ Górţie, Ciforŭ Górţie, Petre Górţie, Ionŭ Botica, Ionŭ Ilovanŭ alui Grigore, Pavelŭ Ilovanŭ, Andreiu Irimie.

Calea ferată Zêrnescĭ-Braşovŭ—Sepsi-Sân-Georgĭ.

In şedinţa comisiunei administrative a comitatului Braşovŭ, ţinută în sĕptĕmâna trecută, primulŭ inginerŭ alŭ comitatului, Carol Gärtner, a comunicatŭ că s'au primitŭ trei petiţiunĭ pentru a se concede construirea căii ferate vicinale Zêrnescĭ-Braşovŭ—Sepsi-Sân-Georgĭ.

Dintre aceste trei petiţiunĭ oferă cele maĭ marĭ avantage aceea a contelui Nemes Janos, care vrea sĕ construiască calea dela S. St. Georgĭ prin Chichişŭ, Prejmerŭ, Tărlungenĭ, Satulungŭ, Dêrste, Nou până în oraşulŭ Braşovŭ, de aci prin Braşovulŭ vechiu până la o gară ce ar fi sĕ se construiască la Bartolomeu şi de aci mai departe prin Cârstianŭ şi Rêsnovŭ la Zernescĭ, cu o cale laterală la Vulcanŭ. Linia s'ar lega la Bartolomeu şi la Dêrste cu calea statului şi s'ar construi dela Braşovŭ până la Dêrste ca tramvaiu cu vaporŭ, dér peste totŭ cu cale normală. Calea sĕ se construiască mai departe dela S. St. Georgĭ până la K. Oşorheiu, eventualŭ până la pasulŭ Oituzŭ. Cheltuelile acestei căi ferate, întru câtŭ ea zace în comitatulŭ Braşovŭ, suntŭ pentru 48 chilometri à 24,000 fl. cu totulŭ 1,152,000 fl. Petiţionarulŭ cere, ca $^{2}/_{5}$ din cheltuelĭ, aşadéră 460,800 fl. sĕ se dea de cei interesaţĭ, ér 150,000 fl. de comitatulŭ Braşovŭ.

Comisiunea, însărcinată cu esaminarea proiectelorŭ celorŭ trei, a găsitŭ că proiectulŭ contelui Nemes mijlocesce comunicaţiunea în întregŭ comitatulŭ şi o concentréză în Braşovŭ. Suma de 150,000 fl. cerută dela comitatŭ este moderată, se póte aduna din fondulŭ facerei drumurilorŭ şi după 12—15 anĭ suma ce o dau comunele pentru întreţinerea şoselelorŭ comitatului se va reduce la 37%. Comisiunea a propusŭ primirea proiectului şi alegerea unei comisiunĭ de 9 din adunarea generală, pentru ca sĕ stabiléscă condiţiunile maĭ de aprópe, sĕ încheiă contractulŭ şi sĕ îngrijéscă de procurarea banilorŭ.

Ultime sciri

Se scrie din *Belgrad*, la 23 Februarie, că noua organisare a armatei prevede trei rêndurĭ de chemare; celŭ dintêiu prevede 90,000 ómenĭ, alŭ doilea 60,000, cu 30,000 reservă; ţifra la care se va urca chiămarea a treia nu s'a fixatŭ până acum, se scie însĕ că va numĕra 60 bataliónе fără cavalerie, nicĭ artilerie. Rêndulŭ ântêiu va fi armatŭ cu puşcĭ Mauser, celelalte două cu puşcĭ Peabody. Cavaleria are carabine cu repetiţie. Artileria cuprinde 65 baterii compuse fie-care de 6 tunurĭ Bange şi de şése trăsurĭ cu muniţiunĭ.

—x—

Se scrie din Petersburg, la 23 Februarie, că generalulŭ Gurko, guvernatorulŭ militarŭ alŭ Varşoviei, a sositŭ acolo.

—x—

Studenţii românĭ transilvănenĭ din România, carĭ suntŭ încă supuşĭ austro-ungarĭ, vorŭ fi chemaţĭ la armată în Austro-Ungaria. Consulatulŭ austriacŭ a şi luatŭ disposiţii pentru acésta, spunŭ ḑiarele din Bucurescĭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

VIENA, 25 Februarie. — *Camera deputaţilorŭ a votatŭ unanimŭ creditulŭ de 12 milióne pentru înarmare.*

CONSTANTINOPOLŬ, 25 Februarie. — Pórta a trimisŭ pe Riza-beiu la Sofia ca sĕ continue tractările cu regenţa.

SAN-REMO, 25 Februarie. — La Bojardo s'a dĕrîmatŭ biserica îmormêntândŭ sub ruinile ei 300 de ómenĭ.

DIVERSE.

Spionŭ muscălescŭ în Clusiu. (?) — La 12 Februariu s'a petrecutŭ în Cluşiu o întêmplare fórte curiósă. Colectorulŭ de dare din opidulŭ Cojocna fù trămisŭ în afacerĭ oficiale la inspectorulŭ de dare din Cluşiu. Calea nu fù tocmai lungă, pentrucă Cojocna este aprópe de Cluşiu şi colectorulŭ îşĭ făcù călĕtoria cu trenulŭ, avêndŭ de cugetŭ ca pe séră sĕ se întórcă acasă. Se póte însĕ, că numĕrósele restanţe de dare au încurcatŭ prea tare lucrurile, căcĭ colectorulŭ nu putù scăpa dela inspectoratŭ până ce rĕmase de trenŭ. Pentru a se putea reîntórce nu-i rĕmase alta decâtŭ sĕ-şĭ i a o birjă. Se îmbrăcă dér de iérnă, îşĭ trase în picióre nisce cisme marĭ, pe capŭ îşĭ puse o căciulă sdravĕnă de mielŭ, trupulŭ şi-lŭ învĕlì într'unŭ sumanŭ de pănură şi apoi, punêndu-şĭ subţióră pachetulŭ cu cele cumpĕrate, merse repede la trăsură. Nicĭ nu apucase sĕ se aşeḑe bine în trăsură şi se pomenesce, că cineva îlŭ înhaţă dele spate cu cuvintele: In numele legei te provocŭ sĕ viĭ după mine! — Unde? — întrebă colectorulŭ surprinsŭ. — La căpitănatŭ. — Pentru ce? — Pentrucă eştĭ suspectŭ, respunse poliţistulŭ. Inzadarŭ colectorulŭ încercă sĕ scape, căcĭ trebuì sĕ-şĭ ia pachetulŭ de subţióră şi sĕ mérgă după András. Spera însĕ, că baremŭ acolo, unde îlŭ va duce acestŭ poliţistŭ, va afla nisce ómenĭ mai isteţĭ, cu carĭ sĕ se pótă înţelege, dér s'a înşelatŭ fórte. Nu se scie anumitŭ, décă a fostŭ însuşĭ căpitanulŭ orĭ altŭ oficialŭ dela căpitănatŭ, care păşì înaintea colectorului şi îlŭ întrebă: Unde călĕtorescĭ? — „Spre casă. — De unde eştĭ? — Din Cojocna. — Pentru ce ai venitŭ la Cluşiu? — Pentrucă am avutŭ trébă. — Subţióră ce ai? — Unŭ pachetŭ cu mai multe mărunţişurĭ, ce mi-le-am cumpĕratŭ. — Dă-lŭ încóce! Colectorulŭ îĭ întinde pachetulŭ, ér oficialulŭ desfăcêndu-lŭ află în elŭ între altele şi nisce ţigărĭ de Britania. — Aha! — îşĭ ḑise oficialulŭ — Astfelŭ de ómenĭ nu obicĭnuescŭ a fuma ţigărĭ de Britania, ér cine fuméză ţigărĭ de Britania nu âmblă în astfelŭ de haine. András. — se adresă către poliţistŭ — ia paserea acésta şi du-o la Nr. 24! — Bietulŭ colectorŭ, vĕḑêndŭ că nu e glumă, se înspăimêntă grozavŭ. În acelŭ momentŭ însĕ mai nimerì în casă unŭ oficialŭ, care află de bine sĕ-i pună încă câteva întrebărĭ cu privire la ţigările de Britania. — Pentru d-ta aĭ cumpăratŭ ţigările acestea? — întrebă alŭ doilea oficialŭ. Colectorulŭ înfricoşatŭ de temniţă şi neputêndu-şĭ închipuì motivulŭ pentru care este luatŭ la dare de sémă, începù a spune, că ţigările nu suntŭ de furatŭ, ci le-a cumpĕratŭ pentru primarulŭ dela ei, care anume l'a rugatŭ sĕ i-le cumpere, fiindŭ că scia, că are sĕ vină la Cluşiu. — Şi ce ocupaţiune ai d-ta în Cojocna? întrebă alŭ doilea oficialŭ. — Sunt colectorŭ de dare. — Cu ce-mĭ poţĭ documenta acésta? — Cu protocolulŭ de dare, pe care însĕ l'am lăsatŭ la neguţătorulŭ N. N. — Oficialulŭ poruncì apoi lui András sĕ-lŭ ducă pe colectorŭ la ḑisulŭ neguţătorŭ, pentru ca sĕ-i aducă protocolulŭ. După ce îlŭ aduse, oficialulŭ convingêndu-se despre nevinovăţia colectorului, îĭ ḑise: Acum poţĭ merge, dér décă veĭ vrea sĕ călĕtorescĭ şi de altădată cu birja, trebue sĕ îmbracĭ alte haine! 'I mai ḑise apoi unŭ „mehet" şi bietulŭ colectorŭ luându-şĭ pachetulŭ subţióră se duse, aruncândŭ încă o crâncenă privire de adio asupra numĕrului 24. Aşa ne enaréză „Ellenzek" acéstă spaimă „patriotică" de spionĭ muscălescĭ.

Pe marginea unui vaporŭ de emigranţĭ. — Se petrecŭ de curêndŭ în Swinemünde următórea scenă de mare însemnătate: Femea unui lucrătorŭ fugise c'unŭ amantŭ mai preferatŭ şi se hotărî cu elŭ sĕ tréçă amêndoi în lumea nouă, pentru a-şĭ întemeia acolo o esistenţă mai bună, precum o găsiseră aci. Ambii aşteptau cu nerăbdare plecarea, care era decisă pe órele 12 din nópte, când étă că apare cu vre-o câteva óre mai înainte adevĕratulŭ soţŭ, cerêndŭ cu energiă reîntórcerea jumătăţii sale. Mare zăpăcélă şi consternare. Urmară tratăr încóce şi încolo. Soţulŭ însĕ nu voia nicĭdecum la începutŭ a renunţa la dreptulŭ sĕu. Chiar asigurarea nevestei sale, că îlŭ iubesce pe „Henric" cu multŭ mai multŭ, ca pe dânsulŭ, nu-lŭ putù îndupleca sĕ renunţe. Amantulŭ în spaima sa înaintă pe câmpulŭ luptei cu *nervus rerum*, căruia toţĭ i se închină. La apariţiunea pe scenă a banilorŭ devenì soţulŭ legitimŭ ceva mai blândŭ. Unŭ pătrarŭ de oră încă şi învoiala se făcù pentru 15 mărcĭ. Prima fluerătură a locomobilei anunţă plecarea, o ultimă sărutare pe buzele iubitórei soţie, o amicabilă strîngere de mână a darnicului amantŭ, unŭ adio de-o parte şi de alta şi care abia se pune încetŭ în mişcare.. La malŭ sta iubitorulŭ soţŭ ţinêndŭ în mână cele 15 mărcĭ pe care le făcea sĕ zăngănéscă.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpĕra în totungeria lui I. GROSS, şi în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

---

sĕ le tăiamŭ scurtŭ şi sĕ le legămŭ cu aţă. Aşa făceamŭ, şi le tăiamŭ beţigaşele cu cea mai perfectă îngrijire, şi le legamŭ aşa cum ne poruncise. Odată mĭ-am tăiatŭ puţinŭ unŭ degetŭ dela stânga, şi şi astăḑĭ se mai cunósce semnulŭ, dér îmĭ face fórte mare plăcere când vĕdŭ acestŭ semnŭ, căcĭ de câteorĭ îlŭ vĕdŭ mĭ-aducŭ aminte de timpulŭ celŭ fericitŭ alŭ copilăriei.

„Aşa se învĕţă socotéla« (pe atuncĭ nu esista *computŭ*), ne ḑicea apăsatŭ dascălulŭ Sandu, şi noi credémŭ acésta şi nicĭ că ne puteamŭ închipui, că ar fi în stare cineva sĕ înveţe altmintrelea socotéla.

Dascălulŭ Sandu venea regulatŭ la şcólă.

Par'că-lŭ vĕdŭ. Inaltŭ, uscăţivŭ, numai cu mustăţĭ, îmbrăcatŭ românesce (căcĭ nu cunoscea portulŭ pedagogilorŭ marĭ), cu ochelarĭ rotunḑĭ pe nasulŭ sĕu adusŭ, ochelarĭ, carĭ numai într'o parte aveau cu ce sĕ se sprijinéscă după ureche, căcĭ în cealaltă parte erau legaţĭ cu sfóră, ceea ce'lŭ făcea pe Sandu ca adeseorĭ sĕ sprijinéscă ochelarii cu mâna propriă.

Unŭ actŭ contra pedagogiei, ar putea ḑice cineva, deórece la diferite lucrurĭ unde'i trebuiau dascălului amêndouĕ mânile, nu era cu putinţă sĕ le întrebuinţeze pe amêndouĕ, deórece i-ar fi căḑutŭ ochelarii.

Sandu însĕ era omŭ cu minte şi a depărtatŭ acestŭ inconvenientŭ pedagogicŭ.

Par'că-lŭ vĕdŭ cum ne punea întrebarea, şi se uita la noi cu bucuriă, şi cum după aceea se încrunta puţinŭ, în semnŭ că adecă noi numai prin muncă şi obosélă putemŭ sĕ ajungemŭ vr'odată la măestria lui.

»Câte beţigaşe suntŭ legate aicĭ?« întreba pe nasŭ dascălulŭ Sandu, despreţuindŭ sentinţa pedagogică, că nasulŭ are altă destinaţiă, şi nu i s'a datŭ omului pentru graiu.

Aci trebue sĕ mĕ oprescŭ.

Acum, ca mare, potŭ judeca, ce netactŭ pedagogicŭ avea Sandu, când cetea din abecedarulŭ nostru frasa următóre: „Cu na-sulŭ mi-ro-simŭ", şi când ḑicea acestea elŭ le ḑicea pe nasŭ.

Cu tóte acestea, spunŭ dreptŭ, că din causa acestui defectŭ n'am observatŭ vre-o influinţă nefavorabilă, nicĭ la mine, nicĭ la colegii mei de atuncĭ.

Dér sĕ continuămu cu socotéla.

„Câte beţigaşe suntŭ legate aci?" întreba elŭ pe vr'unulŭ, ér băiatulŭ îi răspundea: „ḑece", şi după ce rĕspundea astfelŭ, tremura totŭ de frică, că ar fi greşitŭ.

»Bagă de sémă!« ḑicea dascălulŭ şi după ce se uita o bucată de vreme la copilŭ, îĭ punea repede în trebarea:

»Din ce'sŭ făcute aceste beţe?«

„Din nuele dela mătură", rĕspundea băetulŭ, şi când rĕspundea astfelŭ, începea sĕ plângă, căcĭ scia că dascălulŭ înţelege prin acéstă întrebare, că décă va greşi nuelele de mătură, are sĕ'şĭ ia peste spate.

»Bagă de sémă!« repeta neica Sandu, şi se uita pe sub ochelarii sĕĭ rotunḑĭ.

Copilulŭ o scrintea de frică şi plângea, cu tóte acestea dascălulŭ Sandu nu'lŭ bătea, ci 'lŭ punea sĕ sărute nuiaua ce o avea de obiceiu pe masă, singurulŭ „principiu« pedagogicŭ despre care vorbea de multe orĭ.

Plângêndŭ o sĕrutamŭ orĭ şi care şi par'că ne durea, mai rĕu ca când ne-ar fi scărpinatŭ spatele cu ea.

»Veḑĭ Ivane", ḑicea apoi băetului, care a sĕrutatŭ nuiaua, „tu n'ai greşitŭ, déră când ḑicĭ odată o vorbă, şi eştĭ sigurŭ de ea, apoi atuncĭ la acea vorbă sĕ rĕmâi, şi aşa sĕ facĭ în tótă viéţa ta. — Dér én spune-mĭ, aveţĭ voi acasă brânză, ouĕ, cascăvale..., spune, dragă Ivane?" întreba la urmă Sandu.

»Avemŭ, neică Sandule!« rĕspundea băetulŭ, căcĭ pe atuncĭ nu era cunoscută încă noţiunea de domnŭ, şi, cum am spusŭ, Sandu era îmbrăcatŭ încă românesce.

„Bine băete, veḑĭ aşa, tu eştĭ de trébă. En spune'mĭ, ce am învĕţatŭ noi în şcólă despre celŭ ce are?"

„Celŭ ce are, sĕ dea şi celui ce n'are", rĕspundea cu curagiu Ivan, şi a doua ḑi, când venea la şcólă, punea pe masa dascălului o strachină cu brânză şi cu caşcavalŭ.

Dascălulŭ Sandu lua aceste darurĭ, şi nu se ruşina sĕ le ia în faţa băeţilorŭ. »Ei sĕ înveţe", ḑicea Sandu, şi avea dreptate.

P'atuncĭ nu erau aşa mulţĭ banĭ prin mânile ómenilorŭ, de aceea când voiai sĕ mituiescĭ, era fórte greu. Te duceai, de pildă, cu unŭ purcelŭ sĕ'lŭ ducĭ cinste dascălului pe ascunsŭ, te da purcelulŭ de ruşine.

(Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Februariu st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5% . . .	97 25	Bonurĭ croato-slavone . .	104.50
Rentă de hârtiă 5% . .	86 90	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148 25	Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.25	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	120 40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —	Renta de hărtiă austriacă	78.65
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114 50	Renta de arg. austr. . .	78 20
Bonurĭ rurale ungare . .	103.80	Renta de aurŭ austr. . .	104 40
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.80	Losurile din 1860 . . .	132.20
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103 00	Acţiunile băncei austro-ungare	847 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.80	Act. băncei de creditŭ ung.	282.—
Bonurĭ rurale transilvane	103 80	Act. băncei de creditŭ austr.	275.60
		Argintulŭ • —. — Galbinĭ împărătescĭ	6.01
		Napoleon-d'orĭ	10.11
		Mărcĭ 100 împ. germ. . .	62.70
		Londra 10 Livres sterlinge	128.—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 28 Februariu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.41	Vênd.	8.44
Argint românesc	»	8.38	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	10.07	»	10.12
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5 95	»	6.02
Scrisurile fonc. »Albina» . .	»	101.—	»	102.- -
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ . . .	»	7—10% pe anŭ.		

Importantŭ

pentru

proprietarĭ de domenii şi pădurĭ!

Cu mĕsurarea geometrică, precum şi eventualŭ cu esoperarea de planurĭ economice pentru moşii mai estinse şi pădurĭ se însărcinéză cu preţurĭ eftine

Friderick Schunn.

Sibiu, Rossplatz Nr. 7.

5—5

Turnătoriă şi fabrică de maşinĭ

a lui Schlick

Societate pe acţii în Budapesta.

Biuroulŭ centralŭ: IV. Weitznerring 57 — Despărţĕmêntulŭ pentru maşinĭ agricole VI. Aeussere Weitznerstr 1696—1699.

recomandă **Garniturĭ de treieratŭ cu vaporŭ**, de încăldţitŭ cu cărbunĭ, cu lemne şi cu paie. **Garniturĭ de treieratŭ cu vîrtejŭ (Göppel.)** Sistemŭ cu pene (Stiften-System), cu, séu fără aparatŭ pentru umplutŭ în sacĭ şi pentru curăţitŭ. **Morĭ pentru curăţitulŭ cerealelorŭ** *(Systemŭ Backer & Vidats)* mai departe **patentatele plugurĭ Schlick cu 2 şi cu 3 feare** recunoscute de escelente.. — **Preţulŭ dela fl. 58 în susŭ. — Plugurĭ-Rayol, patent. Schlick** *cu aparatŭ pentru ridicatŭ afară.* **Plugurĭ-Rayol** *de sine conducĕtóre (după Sack).* **Plugurĭ originale Schlick şi Vidats** *cu 1 fierŭ.*

Cea mai nouă maşină patentată de sĕmĕnatŭ în brazdă.

Mai departe se află gata: *Morĭ de macinatŭ, cu una şi cu douĕ pietre, morĭ pentru porumbŭ „Little Giant,“ batóze de porumbŭ, maşinĭ pentru preparare de nutreţŭ. Teascurĭ pentru uleiurĭ ş. a. m.* în stabilimentulŭ fabricei nóstre sĕ potŭ vedea lucrândŭ: cele mai nouĕ *maşinĭ pentru topitŭ cânepă flosŭ sist. Ramie şi maşinĭ de curăţitŭ după sistemulŭ nostru propriu,* cu o putere de lucru cvantitativŭ şi cvalitativŭ estraordinară.

Liste de preţurĭ se trimitŭ la cerere gratis şi franco. 3—6

4201/1886. t. k. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy a dragusi görög keleti egyház végrehajtatonak, Biliboca Iuon lui Naftanaila végrehajtást szenvedőelleni 60 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a fogarasi kir. járásbiróság) területén lévö Dragus községében fekvö,

a dragusi 60, tjkvben A †.	**10. és 11. rend 5944. 6166/38 hsz. ingatlanra 15 frt.**
1. rend 130. 131. hsz. ingatlanra 39 f.	12. rend 6283. hsz. ingatlanra 23 frt.
2. „ 1414. „ „ 16 „	13. „ 6323. „ „ 6 „
3. „ 1508. „ „ 4 „	14. „ 8154. „ „ 10 „
4. „ 2174. 2175. és 2176. 71 „	15. „ 8356/2 és 8357. 105 „
5. „ 2586. „ „ 24 „	16. „ 8489. „ „ 11 „
6. „ 2590. „ „ 5 „	17. „ 8619. „ „ 31 „
7. „ 2693. „ „ 16 „	18. „ 8632. „ „ 19 „
8. „ 2700. „ „ 32 „	19. „ 9180. „ „ 21 „
9. „ 3189. „ „ 11 „	20. „ 9378/146 „ 4 „

ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverest elrendelte, és hogy a tennebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi Mártius hó 29-ik napján délelőtti 9 órakor Dragus község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 3 frt. 90 kr., 1 frt. 60 kr., 40 kr., 7 frt 10 kr., 2 frt. 40 kr. 50 kr., 1 frt. 60 kr., 3 frt. 20 kr., 1 frt. 10 kr. 1 frt. 50 kr., 2 fl. 30 kr., 60 kr., 1 frt., 10 frt. 50 kr., 1 frt. 10 kr., 3 frt 10 kr., 1 frt. 90 kr., 2 frt. 10 kr. és 40 kr. készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi November 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelőlt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Fogaras, 1886. évi Oktober hó 16. napján.

A kir. törvényszék mint tkkvi hatóság.

Nagy Lajos,
kir. albiró.

Nr. 29/1887.

CONCURSŬ.

Devenindŭ în vacanţă următórele stipendii şi anume:

A. 1. Unŭ stipendiu de 50 fl. pe anŭ din fundaţiunea anonimă „Dobâca“ destinatŭ pentru unŭ gimnasistŭ născ. în fostulŭ com. alŭ Dobâcei.

2. Unŭ stipendiu de 40 fl. pe anŭ din fundaţiunea „Radu M. Riureanŭ“ pentru studenţĭ la gimnasiu.

3. Unŭ stipendiu de 60 fl. pe anŭ din fundaţiunea „Gallianŭ“ pentru studenţĭ de gimnasiu.

Mai departe fiindŭ vacante următórele:

B. 4) Unŭ ajutorŭ de 60 fl. pe anŭ, pentru tinerĭ sau tinere, ce ar voi sĕ înveţe la vre-unŭ institutŭ séu corporaţiune industrială din patriă vre-una din meseriile: ţesutulŭ de pânzĕturĭ, covórĕ, părţĭ de îmbrăcăminte pe rĕsbóie mai perfecţionate séu cusătură de albiturĭ, broderii séu croitoria superióră de dame séu bărbaţĭ, séu arta orologeriei, juvaergiariei (argintăriei) séu a farmaciei.

5. Unŭ ajutorŭ de 20 fl. pe anŭ din fundaţiunea „Tofaleană,“ pentru tinerĭ descendenţĭ din vre-o familie de ale fostei comune „Tofalău,“ carĭ ar voi sĕ înveţe vre-o meseriă óre-care.

6. 16 ajutóre à 25 fl. pe anŭ, menite pentru tinerĭ românĭ, carĭ voescŭ a învĕţa vre-o meseriă, dér mai cu sémă: rotăria, lemnăria (bărdăşia) făurăria, măsăria (têmplăria) cismăria, pălărieria, curelăria, şelăria, maşinăria agricolă.

Prin acésta se escrie concursŭ.

Cererile au a se înainta comitetului *Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului română* în Sibiiu **până la 1 Aprilie st. n. 1887.** Cererile întrate mai târḑiu nu se vorŭ considera.

Aspiranţii la vre-unulŭ din stipendiile amintite sub A. 1—3 au sĕ acludă la suplicele lorŭ:

a) Carte de botezŭ în originalŭ séu în copiă legalisată. *b)* Testimoniu scolasticŭ de pe sem. I. alŭ anului scol. curgĕtorŭ. *c)* Atestatŭ de frecuentare dela direcţiunea institutului, în care cercetéză scóla de presentŭ. *d)* Atestatŭ de paupertate séu de orfanŭ, décă concur. e orfanŭ.

Conformŭ literilorŭ fundaţionale, la obţinerea stipendiului de sub 3. din fundaţiunea „Gallianŭ“, ceteris paribus va avé preferinţă acela dintre concurenţĭ, carele va dovedi, că se trage din familia fundatorului şi anume din familia „Popŭ şi Antona.“ Suplicanţii la vre-unulŭ din ajutórele amintite sub B. 4—6 au sĕ presente următórele documente:

a) Atestatŭ de botezŭ în originalŭ séu în copiă legalisată. *b)* Testimoniu scol. de celŭ puţinŭ 4 clase elementare. *c)* Atestatŭ, că se află deja lucrândŭ la vre unŭ măestru séu corporaţiune, şi cu ce succesŭ.

Aspiranţii la ajutórele de sub 5 şi 6 vorŭ avé sĕ aştérnă în originalŭ séu în copiă legalisată şi contractulŭ încheiatŭ cu măestrulŭ conformŭ §. 61. alŭ legei industriale (art. leg. XVII. 1884)

d) Atestatŭ de moralitate dela autoritatea competentă locală.

e) Adeverinţă dela părinţĭ séu tutorĭ, că suntŭ decişĭ a lăsa pe fiii séu pupilii lorŭ la învĕţătură până se vorŭ perfecţiona pe deplinŭ.

Din şedinţa comitetului Associaţiunei transilvane, pentru literatura română şi cultura poporului românŭ ţinuta la

Sibiiu, în 1 Ianuarie 1887. 2—3

Iacobŭ Bologa, v.-preşedinte. **Dr. I. Crişianŭ**, secretarŭ.

Avisŭ.

Din 1-ma Aprilie a. c. se deschide unŭ postŭ pentru unŭ **practicantŭ** în cancelaria mea advocaţială, competenţii au sĕ se adreseze cătră mine, cei cu óre-şĭ care pracsă din vre-o cancelariă advocaţială vorŭ avea preferinţă, **cunoscinţa limbei maghiare şi române, sĕ cere necondiţionatŭ.** Condiţiunile de primire sĕ vorŭ pertracta în scrisŭ, séu verbalminte.

Deşiu, (Deés) în 22 Februariu 1887.

Gabrielŭ Manu,
advocatŭ.

Nr. 1911/1887.

Publicaţiune.

3—3

Toţĭ acei carĭ, în sensulŭ §-lui 5 din instrucţiunea legei pentru **glotaşi**, doreścŭ a ocupa vr'unŭ **postŭ de ofiţerŭ, medicŭ séu funcţionarŭ la glóte**, sĕ provócă prin acésta a aşterne petiţiunile lorŭ respective până la 5 Martie a. c. séu la primăria locală, séu imediatŭ la comandamentulŭ cercualŭ Nr. 77 de glóte din locŭ.

Petiţiunile suntŭ a se instrui cum urméză:

1. Foştii ofiţerĭ au a presenta certificatulŭ lorŭ de eşire din serviciu, respective a arĕta corpulŭ de armată, la care au servitŭ în urmă.

2. Foştii subofícerĭ (cu deosebire voluntarii pe unŭ anŭ) au a arĕta corpulŭ de armatĕ din care s'au eliberatŭ şi posiţiunea lorŭ cetăţenéscă actuală.

3. Acele persóne civile, carĭ sĕ bucură de o reputaţiune escelentă, nepătată şi patriotică, au a presenta pe lângă arĕtarea posiţiunei lorŭ cetăţenescĭ şi actulŭ de botezŭ.

Braşovŭ, în 19 Februarie 1887.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.